

פרפולא דאורייתא

שיעורו של הגאון רבי רפאל סויד שליט"א | ראשי ישיבת תפארת שלמה

גיליון מס' 107 | ויגש תשפ"ו

◆ אנשר דרא ◆

כיום יש לכל אחד ד' מינים מהודרים.

ו. סת"ם - מצב הסת"ם מבחינה חיצונית השתפר לאין ערוך בכמה מובנים, א' הגהת מחשב שעולה על טעויות רבות², ב' תפילין מבהמה גסה, שגורמת לעמידות של התפילין, [ושמעתי שפ"א אדם הכניס בטעות תפילין למכונת כביסה, והם החזיקו מעמד, מרוב החוזק של העור], מאידך גיסא כמובן שיש רמאים שעושים סת"ם בצורה של דפוס משי וכדו', אבל אפשר לומר שבאופן כללי הרמה המקצועית עלתה מאוד, ותיתי לי' למרן בעל השבט הלוי ותלמידיו שכבר עשרות שנים מעוררים את הציבור בנושא זה.

ז. עירובין - מצב העירובין בדור האחרון ללא ספק עלה בכמה רמות מבחינת צורת הפתח, ועמידות החוט בפני פגעי מזג האויר וכדו', וכן בעירובין השכונתיים הפזורים בכל אתר ואתר, והתחזוקה של העירוב במושבים רבים, אולם מבחינת מגורים של מחללי שבת שפוסלים את העירוב, הדבר תלוי במקומות, [שהרי בעבר הרחוק לא היה מצוי כלל יהודים שמחללים שבת בפרהסיא, ולאחר תחילת ההשכלה התחיל להיות מצב זה, ועל כן השאלה היא ביחס לאיזה תקופה עושים את ההשוואה], וכן מבחינת רה"ר דאורייתא, הדבר תלוי במקומות, וכאן המקום לציין לשבח את הג"ר משה אנגלרד שליט"א שפועל רבות בנושא זה.

ח. מקוואות - גם מבחינה זו המצב השתפר לאין ערוך, ראשית בכמות העצומה של המקוואות שקיימות בכל מקום, שנית איכות הבנייה עלתה מאוד, וממילא יש פחות שאלות של זחילה, [כמובן שיש שיטענו שהפילטרים והמקווה ריין הופכים את הקערה על פיה]. ואף בטבילת עזרא, ב"ה רבים הם הטובלים.

ט. ריבית - ובאיסור ריבית האם המצב השתפר או שנהיה גרוע יותר, הדבר תלוי מאיזו בחינה, דמחד גיסא כיום רוב כלל הגופים הגדולים בישראל יש להם היתר עסקא, וכאן המקום לציין לשבח את הג"ר פנחס וינד שליט"א שפועל רבות בנושא. מאידך גיסא, היכולת כיום לחיות ללא שאלות של ריבית היא כמעט בלתי אפשרית, בגלל המשכנתא, והחסכון לכל ילד וכדו', ואילו בעבר בחוץ לארץ, היה יותר מצוי ריבית לעכר"ם.

י. ציצית - הנה מצוות ציצית ג"כ עלתה ברמתה מבחינה טכנית, שיש רבים עם ציציות ניפוץ לשמה וכדו', ומלבד זאת יש את ציציות ולס הידועות שיש בהם ריבוי הידורים³, ומי שסובר שנמצאה התכלת בימינו, הרי שללא ספק מספר ההולכים עם תכלת גדל במספרים עצומים.

יא. שמיטה - מבחינת ענין שמירת שמיטה, וכמות הדונמים המושבתים, ללא ספק המצב טוב יותר מבעבר, ומשנה לשנה מספר החקלאים השובתים בשמיטה הולך ועולה, ודבר זה הוא גם בגלל התפתחות אוצר בית דין, וגם

א. הנה בדורנו ב"ה רבו המדקדקים במצוות, וכמעט על כל מצוה נפתח ארגון שמעודד את קיום המצוה בשלימות, ונביא כאן רשימה של מצוות שמבחינה חיצונית מקיימים את המצוה בדורנו בצורה מהודרת יותר מאשר בדורות קודמים, ובד"כ הסיבה בגלל עניינים טכניים, ויודגש שזה מבחינה חיצונית בלבד, שאיננו יודעים את הכוונות הטהורות של הדורות הקודמים. [וחשוב לציין שאנו מדברים כעת רק על ציבור שומרי תורה ומצוות, שהם למעלה מעשרים אחוזים מהיהודים בעולם, ועד תחילת ההשכלה רוב ככל היהודים בעולם שמרו תורה ומצוות, וכולנו תפילה על כל השאר שיחזרו בתשובה שלמה בקרוב], ומטרת השיעור כדי להראות שלעיתים פעילות של אדם בודד או קבוצת אנשים הצליחה לזכות רבים רבים מעם ישראל בדקרוק הלכה, ויש להדגיש שאף אם ישנה סיבה טכנית כביכול שמחמתה דקרוק הלכה הלך וגדל, אולם כידוע ממרן החזו"א שביקש שילמדו בכולל חזון איש ענייני שביעית, משום שעל ידי שלומדים ענייני שביעית זה יגרום לחיוק בשמירת השביעית בכל הארץ, ויכול להיות שהסיבה שהקב"ה זימן את הפתרונות הטכניים, זה מחמת החיוק בלימוד של עניינים אלו¹.

ב. וידוע מה שאמר הגר"ש שבדרון זצ"ל שיש אנשים שיש להם תרי"ג מצוות, ויש כאלו שיש להם תרי"ג בעיות..., וכמובן הדרך לבדוק דבר זה, כמה האדם מהדר ומדקדק במצוות, או שמחפש רק לצאת יד"ח.

ג. ישנה הלצה מפורסמת, שאם אנשים יאכלו מרור בבית כנסת, ויטלו אתרוג בבית, הם יקנו אתרוג פשוט, ויאכלו מרור גדול, דהיינו שאנשים מהדרים במצוות, רק משום הרושם כלפי חוץ, אבל חשוב לדעת שהאמת היא לא כך, והראי' הפשוטה היא בענייני סת"ם, שהלא כמעט ולא מצוי שאדם שואל את חברו כמה שילם על התפילין לבנו, ובכ"ז אברכים משקיעים הון עצום, לעיתים מלגה של שנה שלמה בכולל בשביל תפילין מהודרות לבנם.

ד. והנה המצווה היחידה לכאור', שכמעט כל עם ישראל, ובוודאי שכל הציבור החרדי מקיים אותו דבר בדיוק, היא מצוות מילה, [והיינו צורת קיום המצוה עצמה, ולא מתי מקיימים, ושאלות אחרות בענייני המילה], וכל המצוות האחרות לא זכו לזה, שהרי כל מצוה שתלוי בשיעור, ישנו שיעור של חזו"א והגר"ח נאה, וכל מצוה שתלויה בדיבור ובנוסח, יש הבדל בין נוסח אשכנז לבני עדות המזרח, וכן שאר המצוות כגון שופר וסוכה וד' מינים ומצה, שיש מחלוקות יסודיות במצוות אלו, כגון מעמיד, סוג התקיעות, מצות יד ומצוות מכונה וכן ע"ז הדרך, ונקודה זו שמעתי מהגר"א וייס שליט"א, וסיים ואמר שאינו יודע עוד כמה זמן זה יחזיק מעמד.

ה. ד' מינים - מצוה זו ללא ספק עלתה בהידורה לאין ערוך ממה שהיה בעבר, וזאת מכמה סיבות, ראשית החקלאות מאוד עלתה ברמתה, וישנן אפשרויות גידול שמגדלים אתרוגים נקיים בצורה יוצאת דופן, מלבד זאת כמויות ד' מינים עלו מאוד, אם בעבר היה רק לכמה אנשים בכל מקום,

¹ כיום אנשים רבים חושבים שיודעים חשבונות שמיים, ואומרים שכל דבר שקורה הוא בסיבת דבר פלוני וכדו', וכמובן שאנו הקטנים אין לנו השגה בעניינים אלו, ורק גדולי ישראל יכולים לומר דברים מעין אלו, ושמעתי מידידי הרב ישראל גולדווטר שליט"א שבמגילת אסתר מצינו שמרדכי אמר לאסתר "ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות", ואם דבר כזה היה קורה בימינו, כולם היו אומרים שבוודאי שבשביל זה הגיעה למלכות, וחזו' שאפילו במקרה כזה, שיד ההשגחה כ"כ ברורה, בכ"ז מרדכי התבטא רק בלשון שמי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות.

² העירוני שהמצב כיום גרוע יותר מבעבר, משום שהריכוז כיום פחות חזק, מחמת שלל הסחות דעת, והגהת המחשב אינה עולה על כל הבעיות, [או ליתר דיוק, עולה על הרבה דברים שאינן בעיות, וממילא לעיתים לא שמים לדברים שהם אכן בעייתיים].

³ ומספרים שהסב של משפחת ולס הגיע למרן הגרי"ז והציע לו לקנות את הציציות שלהם, והגרי"ז שאל כמה זה עולה, וכשמע את המחיר הגבוה, אמר שהידור מצוה עד שלישי, ולא אבה לקנות. ואמרו שאילו היה פיקח היה הרב ולס מוכר להגרי"ז בפרוטות, וממילא כל תלמידי בריסק היו מוכנים לשלם ע"ז הון עתק.... ועוד מספרים שפ"א באו ממשפחת ולס להגרא"י סולובייצק שליט"א, ופירוטו לו את כל ההידורים שיש בציציות שלהם, ושמוויחים את כל השיטות, אמר להם הגרא"י, אבל הפסדתם את הגר"א, ושאלו את הגרא"י לאיזה דברי הגר"א כוונתו, וענה, שהלא הגר"א בכה לפני פטירתו שבכמה קופיקע"ס אדם יכול לקיים מצוות ציצית, ואצלכם זה יותר יקר...

בגלל הפעילות המבורכת של קרן השביעית.

יב. נכשרות - בענין הכשרות כמובן שהשאלה היא כיצד מודדים דבר זה, שמצד אחד ללא ספק הזמינות של אוכל כשר בכל העולם היא עצומה, ולא צריך כ"כ להזדקק להיתרים של שעת הדחק וכדו'. ומאידך גיסא, העובדה שדברים נעשים בצורה תעשייתית לעיתים היא גם מייצרת תקלות. והדבר משתנה בין סוגי ההלכות, שבהלכות שחיטה מצד אחד הכמות מייצרת תקלות, ומאידך גיסא כששוחטים בחו"ל, פחות צריך להזדקק להיתר של הפסד מרובה, משום שאפשר להעביר את הטריפות לגוי. וכן כשדנים על חמץ בפסח, מחד גיסא באופן כללי הסטריליות עלתה בכמה רמות, מאידך כשמייצרים כ"כ הרבה, הסיכוי לתקלה גבוה יותר.

יג. שעטנז - בענין השעטנז ללא ספק ישנו שיפור עצום, ואם בעבר הרבה מהספות היו עם שעטנז גמור, וכידוע הגר"ש פינקוס זצ"ל פעל בנושא זה רבות, וכיום שאלה זו הרבה פחות מצויה, והדבר ניתן לבדיקה בתר קלות, ויש ע"ז השגחה.

יד. תלמוד תורה - מצוות תלמוד תורה זכתה לעדנה, במובן הזה שמעולם לא היו כ"כ הרבה אברכים שלומדים תורה כל היום (כמאה אלף אברכים באר"י בלעה"ר כ"ן), ואף העובדה שכמעט ואין אברך שלא מוצא כולל, בשפע העצום של הכוללים הקיים כיום, מכל הסוגים, ויש לכך שלל סיבות טכניות, א' העובדה שיש יוצאות לעבוד, ב' התרומות והתקציבים שלא היו בעבר, אולם כמובן שיש הרבה מה לשפר במובן של שקיעות בלימוד, ובעוד שלל נקודות.

טו. חנוכה - מצוות נר חנוכה, מקיימים אותה בהידור רב, יותר מבעבר, גם ע"י שמן זית, שזה דבר שהיה יקר יותר בעבר, וכן שרוב עם ישראל מדליק בחוץ, מה שבעבר לא התאפשר מפני הסכנה.

טז. סוכה - הנה מצוות סוכה מקיימים אותה לכאורה ברוב המקרים טוב יותר מבעבר, א' ההקפדה על מעמיד דמעמיד, כמדו' שכיום היא רווחת יותר בציבור, ב' שינה בסוכה, באירופה לא כולם נהגו לישן בסוכה, כמבו' באחרונים, ואילו באר"י, נוהגים לישן בסוכה.

יז. חשמל כשר בשבת - ב"ה כמה רבבות משפחות מבני היהדות הנאמנה לא משתמשים בשבת בחשמל שיוצר ע"י חילול שבת, והמספר הולך ועולה משנה לשנה.

יח. תולעים - בענין זה ללא ספק התרחשה מהפכה אדירה, בעיקר בזכות הג"ר משה ויא שליט"א שמוסר נפשו על ענין זה, ואם בעבר היו רבים שאוכלים ירק עלים מגידול רגיל, כיום דבר זה לא יראה ולא ימצא במחוזותינו, וללא ספק ההקפדה בענין זה, הפכה לדבר מובן מאליו.

יט. רבנים זמינים - ויש לציין שללא ספק ישנה מודעות רבות ודקדוק

הלכה גדול יותר, בזכות העובדה שישנם רבנים זמינים הרבה יותר מבעבר, גם משום שישנם בתי הוראה רבים מאוד, ובעיקר בגלל היכולת לקבל מענה הלכתי בכל רגע בטלפון.

כ. טהרת כהנים - נקודה זו לצערנו לוקה בחסר, למרות המודעות הגדולה בציבור, וזה מחמת סיבות טכניות, שכיום אנו חיים במרחב אורבני צפוף, וישנן בניות לגובה, וכן חניונים, וכן העובדה שיש מקומות שכמעט תמיד יש שם טומאת כהנים, כמו בתי חולים, וכן העובדה שיש מנהרות וגשרים, שכל אלו מעבירים את התפשטות הטומאה בצורה רחבה מאוד. ולדוגמא אדם שיש לו טומאת כהנים בביתו, שנמצא באחד הפרויקטים החדשים, שיש להם חניון משותף לכמה בניינים, יכול לטמאות את כל דיירי הבניינים הסמוכים מחמת דין סוף טומאה לצאת.

כא. טכנולוגיה בשבת - בדבר זה ג"כ למרות המודעות העצומה, עדיין אנו במרחק רב מהדור הקודם, וזה מחמת התפתחות הטכנולוגיה. ואם בעבר דנו האם מותר ללכת במקום שיש בו מצלמות אבטחה, כיום כבר אין שאלה כזו, מהסיבה הפשוטה שאין כמעט מקום שאין בו מצלמות אבטחה. ואח"כ התעוררו שאלות כמו מוני מים ומשאבות מים, שב"ה ישנן פתרונות הלכתיים לדבר זה, אולם לצערנו לא בכל המקומות אכן מתבצעים פתרונות אלו.

כב. נלאי ירק - בענין זה לצערנו הרב, המצב הוא נורא ואיום, ועוברים על מיליאדי איסורים מדאורייתא, שמגדלים כיום אבטיחים ועוד ירקות על מצע של ירק אחר, כביכול כדי להשביח את הירק, ואמנם אין איסור אכילה, משום שרק ככלאי הכרם הדבר נאסר באכילה. אולם המגדלים עוברים איסור בכל רגע, על כל שתיל ושתיל, וחשוב להבהיר שאי"ז שייך כלל לשאלה על מה שאנו אוכלים אפרשזיף וכדו', ששם עברו באיסור כלאים פעם אחת, ולאחר מכן אין איסור, ואילו בנדון של האבטיחים וכדו', עוברים באיסור נפרד בכל פעם מחדש, משום שמגדלים בכל פעם מחדש באיסור כלאים. ובשלושת הנושאים הללו פועל במסירות רבה הג"ר אליהו בייפוס שליט"א במפעלי הנודעים משמרת השבת, התאחדות טהרת הכהנים, ומשמרת הכלאים, וכמובן שתנאי השטח בעניינים אלו יחסית קשים יותר.

כג. מצוות שהחילונים מקיימים - והנה העובדה שרבים מהחילונים חיים באר"י גורמת להם לקיים כמה מצוות ולהימנע מכמה עבירות, והמצוות שרוב מוחלט של החילונים מקיימים הם, א' ברית מילה⁴, ב' חנוכה, ג' יום כיפור, ד' אוכל כשר ברוב המקרים⁵, ה' הרוב המוחלט לא עובדים בשבת⁶, ו' נישואי תערובת⁷.

⁴ ובאירופה לפני השואה המצב בענין זה לא היה מרנין בלשון המעטה, עד כדי כך שבועידת פטרבורג בשנת תר"ע היה נדון האם לקבל לתתי"ם ילדים ערלים, והגר"ח מבריסק נלחם שימשיכו לקבל ילדים אלו, [ראה בספר רבן של כל בני הגולה על הגר"ח מבריסק ח"ב עמ' 501] דהיינו שהיו אנשים ששלחו את ילדיהם לת"ת ובכ"ז לא מלו את בניהם.

⁵ כידוע שבכל מוסדות המדינה האוכל הרשמי הוא כשר, ולעיתים אף בכשרות מהדרין, ופ"א ביקשו מהגראי"ל שטיינמן זצ"ל שיפעל לשחרר מהכלא בחור מבית חרדי, שנשר מהדרך, והגראי"ל שאל האם הוא שומר כשרות, ומשנענה בשלילה, אמר שאינו יכול לפעול עבורו, שהרי בכלא הוא אוכל כשר.

⁶ רוב האנשים שעובדים בשבת בימינו [מתוך כשבע מאות וחמישים אלף היתרים של משרד העבודה], הם גויים, או כאלו שעובדים במערכת הבריאות, ושאר מערכות החירום.

⁷ מבחינה זו יש שני צדדים למטבע, שבעוד בחו"ל אדם לפחות יודע עם מי הוא מתחתן, באר"י הוא יכול להינשא לגויה, שרשומה כיהודייה, בגלל הנחיות בג"ץ.

הבהרה

מטרת עלון זה היא לעודד את לב המעיין, ולא לפסוק הלכה, כמו"כ כמובן שאין במסגרת מצומצמת זו כדי להקיף את כל הנושא שעליו נכתב העלון, והדברים בכחינת תן לחכם ויחכם עוד, וכמקום שאמרו לקצר א"א להאריך.

לתגובות והערות ולהצטרפות לקבלת העלון במייל
zx0527103930@gmail.com או בטלפון 0556770051

ניתן לשמוע את השיעורים בקול הלשון או בטל' 0733-7187-52
וכן ניתן להוריד את העלונים בעמדות קול הלשון

השיעורים מתקיימים במספר מקומות (בבני ברק)

שבת אחו"צ | שעה וחצי קודם השקיעה למשך חצי שעה, מנחה לאחר השיעור

• ביהכ"ס חניכי הישיבות רח' בירנבוים 12

יום רביעי | בשעה 23:15 עד 23:45 • ביהכ"ס משכן חיים רח' אורליאן 1

לע"נ

כתון קלרה בת שלחה ע"ה